

2000-04-11

231-12418-98
0686-02-206

Bildande av naturreservatet Solgens centrala övärld i Eksjö kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) området som anges på bifogade karta, bilaga 1, och som det beskrivs nedan, som naturreservat.

Syftet med reservatet är att bevara den lövträdsdominerade skogen på öarna i Solgens centrala övärld orörd och ostörd för att gynna framförallt fåglar och växter som är beroende av naturskogsliknande miljöer.

För att trygga ändamålet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 8 - 10 §§ naturvårdslagen samt 9 och 10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter skall gälla för reservatet, se nedan under (**Reservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsens beslut den 25 januari 1996 om förbud mot avverkning m m med stöd av 11 § naturvårdslagen (diarienummer 231-836-96), förlängt den 1 juli 1997 att gälla t o m den 30 juni 2000, upphör att gälla när detta beslut om bildandet av naturreservat vunnit laga kraft.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Solgens centrala övärld
Kommun	Eksjö
Registerområde(socken)	Mellby, Hult och Edshult.
Fastigheter	Bärö 1:1 (Prästö), samt del av fastigheterna Edshult- Näs 1:1 (Grönknäppla, Näslinga öar, Stavö, Agnö med Kalasvarpet samt del av Kättla-grundet, Edshult-Näs 2:1 (Hallen, Husö samt del av Kyrkö), Mellby-Boaryd 1:1 (Hästö) och Äspefall 1:2 (Båtsholmen och del av Djupa-halvön)

2000-04-11

231-12418-98
0686-02-206

Markägare	Se sakägarförteckning, bilaga 3a, och särskild utredning av Lantmäterimyndigheten, daterad den 26 januari 1999 över fiske, vatten och grund inom området, bilaga 3b.
Läge	Området ligger centralt i sjön Solgen 2,4 km ONO Mellby kyrka.
Ekonomisk karta	Edshult 6F5c och 6F6c (6561, 6562)
Gränser	Enligt bifogade karta; gränserna går i fastighetsgränser eller rakt mellan angivna brytpunkter.
Areal	Totalarealen är c:a 289 ha varav c:a 244 ha utgörs av vatten och mindre grund. De större öarna (Husö, Hästö, Kyrkö, Agnö med Kalasvarpet, Stavö, Näslingaöarna, Grönknäppla och Prästö samt halvön Djupa i söder) omfattar totalt 45 ha. Öarna domineras av lövskog av naturskogskaraktär medan Djupahalvöns blandskog är grandominerad.
Syfte	Syftet med reservatet är att bevara den lövträdsdominerade skogen på öarna i Solgens centrala övärld orörd och ostörd för att gynna framförallt fåglar och växter som är beroende av naturskogsliknande miljöer.
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen

Beskrivning av området

Sjön Solgen i Emåns vattensystem 12 km SO Eksjö är en mesotrof sjö med en areal på 22,20 km² och ett största djup på 20 meter. Höjden över havet är 194,7 meter. Stränderna är flacka med rika bestånd av vassar. Sjöns omgivning består av en mosaik av blandskog, lövskog, hagmarker och åkermark. Tillrinningsområdet är 595 km² stort och består mestadels av skogsmark med inslag av åkermark och en mindre del myrmark. Solgen anses som en påverkad sjö därför att den är reglerad jämlikt Södra Vedbo tingslags häradsrätts av Kungl. Maj:t i dom den 16 februari 1918 fastställda utslag den 12 mars 1917 samt länsstyrelsens i Jönköpings län resolution den 19 januari 1920. Vidare förekommer utsläpp i tillrinningsområdet och ett betydande friluftsliv.

2000-04-11

231-12418-98
0686-02-206

Sjön Solgen har dock höga raritetsvärden och en viktig biologisk funktion. Bland häckande fågelarter märks brun kärrhök, dvärgbeckasin, fiskgjuse, grönbena, häger, lärkfalk, skäggmes, småfläckig sumphöna, småskrake, storlom, strandskata, svarthakedopping, vattenrall, bläsand och brunand. Sjön har även stor betydelse som rastlokal för änder, skrakar och svanar. Utter förekommer i området vilket ger sjön ett värde som genbank. Förekommande fiskarter är ål, öring, sik, siklöja, gädda, sutare, vimma, löja, braxen, sarv, mört, lake, abborre och gös. Även signalkräfta förekommer i sjön. I bottenfaunan förekommer snäckorna *Gyraulus crista* och *Valvata macrostoma*. I och vid sjön växer bl a grodmöja, jättestarr, långnate, hornsärv, slokstarr, blomvass, granbräken, höstlånke, grön sköldmossa, lunglav (*Lobaria pulmonaria*) och pipklubbssvamp.

Solgens öar och sjöns omgivande lövskogar har uppmärksammats från naturvårdssynpunkt bl a i naturvårdsprogrammet för länet 1995 och genom att en naturvårdsinriktad skogsbruksplan upprättats för området av Skogsvårdsstyrelsen 1992. Länsstyrelsen har under början av 1990-talet medverkat till att en inventering utförts av fågellivet i sjöns strandskogar och öar, särskilt vad avser förekomsten av ovanligare hackspettarter. Dessa är beroende av bl a insektslarver knutna till död och döende lövved för sin överlevnad. Inventeringen har 1999 reviderats för strandnära miljöer, dock inte för öarna.

Flertalet av sjöns öar har en lövdominerad naturskogsartad natur. De har anmälts till det ekologiska nätverket Natura 2000 och Länsstyrelsen har därmed åtagit sig att verka för att naturvärdena på sjöns kvarvarande öar samt värdefulla strandmiljöer bevaras och utvecklas. Denna utredning fortsätter för Solgenområdet i stort bl a i samråd med berörda markägare.

Reservatsföreskrifter

A Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i sakägares rätt att förfoga över fastigheter inom naturreservatet.

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

1. uppföra helt ny byggnad eller anläggning,
(ang befintlig byggnad på Stavö, se vidare nedan under A 17)
2. anlägga väg, stig, parkeringsplats, bro, pir eller brygga,
3. anlägga mark- eller luftledning,
4. uppföra stängsel eller annan hägnad,
5. bedriva täktverksamhet,

2000-04-11

231-12418-98
0686-02-206

6. borra, gräva, spränga, schakta, muddra, utfylla, tippa, dämna, ordna upplag, eller utföra annan liknande åtgärd,
(anm. Trädgårdskompost får anordnas inom den hävdade fritidshustomten om c:a 1300 m² på Stavö, se karta.)
7. dikesrensa,
8. samla in växter eller insekter, snäckor eller andra djur, eller deras frön, ägg, puppor eller liknande,
(anm. Jakt och fiske får ske, se dock A 10. Plockning av bär och matsvamp för husbehov får ske)
9. plantera in för trakten främmande växt- eller djurarter,
(anm. för odling av grönsaker och trädgårdsväxter inom den hävdade fritidshustomten på Stavö, se nedan under A 18)
10. jaga annat än älg, rådjur, räv, hare, mink och grävling,
11. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringsämnen, eller andra kemiska preparat,
(anm. kalkning av vattenområdet får ske)
12. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar,
(anm. Vedhuggning eller annan avverkning eller röjning för fritidshusets behov på Stavö får ske efter samråd med reservatsförvaltaren)
13. framföra motordrivet fordon,
14. anlägga campingplats, uppställningsplats för husvagnar eller uppläggningsplats för båt,
(anm. Undantag gäller för vinterupplag av enstaka kanot eller båt på fritidshustomten på Stavö)
15. sätta upp tavla, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

16. anordna orienteringstävling, fisketävling eller annan organiserad verksamhet,
17. utföra ny-, till- eller ombyggnad av befintlig byggnad eller anläggning,

2000-04-11

231-12418-98
0686-02-206

18. plantera in för trakten främmande växtarter genom odling av grönsaker eller trädgårdsväxter inom den hävdade fritidshustomten på Stavö.

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i fastställd skötselplan, se bilaga 2. Föreskrifterna utgör inte heller hinder mot reglering av Solgen enligt gällande vattendom, se ovan under *Beskrivning av området*.

B Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtas inom reservatet som framgår av skötselplanen, bilaga 2.

C Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet.

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fast naturföremål, exempelvis genom att borra, måla, mejsla eller på annat sätt skada berghällar, block eller levande och döda träd,
2. framföra motordrivet fordon,
3. elda utom på särskilt anvisad eldstad på Prästö, (anm. Länsstyrelsen ansvarar för att ved till eldstaden på Prästö finns)
4. tälta, ställa upp husvagn, husbil eller annan släpvagn,
5. medföra okopplad hund eller annat husdjur,
6. klättra i boträd eller på annat sätt störa djurlivet,
7. gräva upp, plocka eller bryta buskar, ris, örter, svampar, mossor eller lavar, (anm. Plockning av bär och matsvamp för husbehov är tillåtet)
8. samla in insekter eller snäckor eller andra djur, eller deras ägg, puppor eller liknande,
9. sätta upp tavla, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning,

2000-04-11

231-12418-98
0686-02-206

10. anordna orienteringstävling eller annan organiserad verksamhet.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet m.m.

1. Länsstyrelsen fastställer bifogade skötselplan.
2. Naturvårdsförvaltare skall vara Länsstyrelsen i Jönköpings län.
3. Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22).

Ärendets handläggning

Av 6 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken (1998:808) framgår att ärenden som har inletts före miljöbalkens ikraftträdande skall handläggas enligt äldre bestämmelser. I detta fall skall således bestämmelserna i naturvårdslagen och naturvårdsförordningen m fl tillämpas. Bestämmelser motsvarande de ovan redovisade återfinns numera i miljöbalken.

Ärendet aktualiserades genom en avverkningsanmälan till Skogsvårdsstyrelsen varefter Länsstyrelsen den 25 januari 1996 beslöt förbjuda avverkning med stöd av 11 § naturvårdslagen för huvuddelen av det nu aktuella området. Länsstyrelsen har därefter förlängt det s k interimistiska skyddet av området genom beslut den 1 juli 1997. Beslutet överklagades till Regeringen som avslog överklagandet. Det förlängda beslutet gäller därför nu fram till den 30 juni 2000.

Länsstyrelsen har i samband med det fortsatta utredningsarbetet aktualiserat skydd enligt 7 § naturvårdslagen också för en halvö, kallad Djupa söder om den tidigare aktuella ögruppen och för Prästö på fastigheten Bärö 1:1 som ägs av staten sedan 1983.

Ett fritidshus med annex, separat veranda och brygga på Stavö, Edshult-Näs 1:1 har fotograferats i oktober 1999. Det har beskrivits i särskilt PM den 20 maj 1999 av Mikael Gröndahl vid Svensk Fastighetsvärdering SVEFA AB. En arbetsbod finns på Djupahalvön inom det föreslagna reservatet på fastigheten Äspesfall 1:2 men den kommer att avlägsnas inom 10 år (dvs senast den 30 juni 2010) av ägaren.

Länsstyrelsen har den 10 december 1999 förelagt berörda sakägare att yttra sig i ärendet med stöd av 11 § naturvårdsförordningen. Yttrande har endast inkommit från företrädare för fastigheten Edskult-Näs 1:1. Synpunkterna har i allt väsentligt tillgodosetts i föreliggande beslut. Ändringarna bedöms inte påverka den värdering som ligger till grund för de pågående förhandlingarna för att nå avtal om ersättning för det intrång som naturreservatet medför. Förhandlingarna som på

2000-04-11

231-12418-98
0686-02-206

Länsstyrelsens uppdrag leds av Lars Broman vid SVEFA AB i Linköping har lett till att avtal om intrångsersättning nåtts för alla berörda fastigheten utom för fastigheten Edshult-Näs 1:1. Inom ramen för förhandling med företrädare för fastigheten Edshult-Näs 1:1 har besiktning skett den 11 oktober 1999 då Ola Danielsson, förhandlaren Lars Broman och länsstyrelsens tjänsteman Anne-Li Fiskesjö var närvarande. Vid besiktningen uppmättes bl a den hävdade tomten på Stavö till c:a 1300 m². Förhandlingarna om intrångsersättning för denna fastighet är nu i slutskedet.

Ärendet har remitterats till Eksjö kommun, Skogsvårdsstyrelsen och Naturvårdsverket vilka tillstyrkt att naturreservatet bildas.

Motivering

Området Solgens centrala övärld som det nu avgränsats på kartan till detta beslut har särskilt stort värde för kännedomen om landets natur. Området utgörs av öar med en naturtyp, naturskogsartad lövdominerad blandskog, som minskar kraftigt i länet och landet. Flera naturskogsarter är beroende av denna naturtyp för sin överlevnad. Värdena kan inte bibehållas om normalt skogsbruk bedrivs på öarna. Området behöver därför särskilt skyddas och vårdas om naturvärdena skall kunna bestå och utvecklas. Allmänhetens friluftsliv skall tillgodoses i reservatet i den mån det är förenligt med naturvärdena.

Med hänsyn till det anförda anser Länsstyrelsen att området särskilt bör skyddas som naturreservat.

Reservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i lagen om hushållning med naturresurser m.m. (1987:10, NRL) och med den för Eksjö kommun gällande översiktsplanen.

Hur man överklagar m.m.

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, miljödepartementet, se bilaga 3, formulär 7.

Beslutet skall kungöras i länets författningssamling. Föreskrifterna under C träder i kraft den dag som framgår av kungörandet i länets författningssamling.

I den slutliga handläggningen i vilket landshövding Birgit Friggebo beslutat har även deltagit länsråd Bo Landholm, länsassessor Göran Kjell, naturvårdsdirektör Johan Uhr och avdelningsdirektör Anne-Li Fiskesjö, den senare föredragande.

Birgit Friggebo

Anne-Li Fiskesjö

2000-04-11

231-12418-98
0686-02-206

Bilagor

1. Karta över naturreservatets avgränsning i skala 1:10 000
2. Skötselplan
- 3a. Sakägarförteckning
- 3b. Lantmäteriets utredning 1999-01-26 över fiske, vatten och grund i området.
4. Besvärshänvisning, formulär 7
5. Sändlista